

соціального висловлювання формувались у Параджанова саме завдяки цим цікавим людям. За словами Завена, якось Параджанов надіслав листа Леву Куліджанову – відомому кінематографічному функціонеру та етнічному вірменину, який теж народився у Тбілісі. У листі була реакція на фільм, який щойно зняв Куліджанов: «Подивився ваш злочин як покарання», – йшлося про екранізацію «Злочину і кари» за Достоевським. Власне, все життя Параджанова складалось із подібних фраз щодо партійно-радянської номенклатури. Наскільки різким був Параджанов до комуністів, красномовно свідчить записана донощиками його фраза: коли він подарував шаблю хлопчику, то сказав, мовляв, вчися нею володіти, бо ми вбиватимемо нею комуністів. Або, здавалось би, нейтральна, безпечна фраза, сказана Параджановим у театрі на Таганці, на вечорі пам'яті В. Висоцького: «Папа Римський надсилає мені діаманти, я їх продаю і з цього живу». Начебто очевидний жарг, але потім ці слова не раз повторювалися в дописах та викликали неймовірно занепокоєння радянської еліти. Можливо, тому, що діаманти були чутливою стороною життя вищої номенклатури (згадаємо дочку Брежнєва і її чоловіка – міністра внутрішніх справ СРСР) й повинні були належати тільки їм.

Наше спілкування супроводжують кадри фільмів, виставок, інтерв'ю режисера, які демонструються на кількох екранах у різних просторах музею, створюючи в приміщенні ефект присутності Маестро.

А. М. Повертаючись до питання, чого більше в Параджанові – художника чи режисера, весь світ знає Параджанова-кінематографіста, але не всі його знають як художника. На наш погляд, саме як художник Параджанов досяг найбільшого успіху, й ми намагаємось донести це світу. Нами організовано понад 70 виставок у різних країнах.

Н. Д. Пригадую, як Завен розповідав про виставку «Кінорежисери малюють» у Мюнхені в 1990-му році, де були представлені роботи Ейзенштейна, Тарковського, Габріадзе. А також пам'ятаю аналогічну виставку в Римі за участю робіт Фелліні та Пазоліні. Скрізь колажі Параджанова викликали найбільший фурор.

А. М. Але й кінематографічна історія нашого музею не закінчується. Будучи в Єревані, чимало кінематографістів різних країн вважають за честь побувати в музеї. Тому наше фойє прикрашене численними фото особливо шанованих гостей із їхніми автографами.

Н. Д. Щороку влітку в Єревані відбувається кінофестиваль «Золотий абрикос», одна з нагород якого повторює «Талер» – своєрідну «медаль» з фольги, придуману Параджановим у таборі. Кінофестиваль має давню традицію: один день присвячує Сергію Параджанову та проводить його в нашому внутрішньому дворіку за дружнім столом, під великим розлогим деревом – живим абрикосом.

Від себе додаю: у тому дворіку стоїть бюст Сергія Параджанова, який він замовив ще за життя. Скульптура являє собою гранітну голову з виїмкою згори для того, щоб, коли йде дощ, туди збиралася вода, й птахи могли її пити.

Грантова допомога

До 6 жовтня 2023 року українські кінематографісти могли подавати заявки на грантову програму з постпродакшну від Української кіноакадемії в партнерстві з Netflix. Приймались українські художні або документальні п/м фільми. Було відібрано 10 проєктів, які отримають грант у розмірі 10 тис. доларів кожен. Проєкти оцінювалися одним українським і чотирма міжнародними експертами індустрії. Програма є частиною ширшої ініціативи, спрямованої на допомогу українським творцям в Україні та в усьому світі, які постраждали або були переміщені через війну, розвивати свою роботу. Програма пропонує як фінансову допомогу, так і допомогу в розбудові потенціалу українським творцям.

Минулого року завдяки таким програмам, впровадженим у партнерстві з Українською кіноакадемією, Домом Європи та EAVE, 100 професіоналів отримали стипендії, понад 400 отримали доступ до онлайн-навчання, а 48 творчих команд із двох осіб здобули гранти на розробку сценарію та онлайн-сесії з міжнародними експертами галузі. 9 із цих проєктів уже мають зарубіжних партнерів та співпродюсерів, чотири – іноземне фінансування. Багато проєктів було відібрано для представлення на МКФ, зокрема, Берлінале, Гетеборзькому МКФ і МКФ WATCH DOCS.

<https://uafilmacademy.org/news/ogolosheno-programu-pidtrimki-vid-ukrajinskoji-kinoakademiji-dlja-postprodakshenu-kinoproektiv.html>

«Процес націєтворення та деколонізації в українському кіно»

15 листопада у Музеї мистецтва та культури Мюнстера відбулася панельна дискусія «Процес націєтворення та деколонізації в українському кіно». Її учасницями були професорка Рікарда Вульпіус з Університету Мюнстера, професорка культурології Національного університету «Києво-Могилянська академія» Ольга Брюховецька й українська режисерка Леся Кордонєць. Модерувала режисерка та викладачка кіно, медіа і дизайну Крістіан Бюхнер.

«Метою неоімперської війни Росії є знищення України, її державного суверенітету та культури. На цьому тлі зміцнення української національної ідентичності та звільнення від домінування російської культури є життєво важливим для виживання», – зазначили організатори. Учасниці дискусії розповідали про історичні причини складного процесу націєтворення та особливості російського колоніалізму. Важливою темою панельної дискусії стало обговорення того, що означає російський культурний імперіалізм у сфері української кінокультури, та як просувається процес деколонізації. Також у дискусію була включена проблема внутрішньої культурної колонізації понад ста примусово асимільованих етнічних груп, що проживають у Росії.

17 листопада у Мюнстері відбувся показ воєнної драми «Клондайк» Марини Ер Горбач, герої якої стають свідками збиття пасажирського літака рейсу МН17 у липні 2014 року. Показу стрічки передувала демонстрація короткометражного фільму Родріго Ксав'єра «Новий початок дитинства». Стрічка розповідає про хлопчика Данила та його сім'ю, що втекли з України до Німеччини у 2022 році.